

Személyiségfejlődési zavarok pszichológiája - 4

Dr. József István

Motoros zavarok

1. Ujjszopás

2. Önringatás

3. Tic

Pszichoszomatikus zavarok

1. Ujjszopás

A csecsemő szájközpontú lény – öröm és kielégülés legfőbb forrása a száj

Az ujjszopás 18-20 hónapos korig mindennapos – először véletlen, majd tudatos cselekvéssé válik.

Az ujjszopás helyettesíthető cumival.

Ujjszopás

mindig kéznél van

egy kezes manipuláció

nehezebb a leszoktatás

Cumi

elveszhet

két kezes manipuláció

könnyebb a leszokás

A tevékenység lényege a szopómozgás – ha magára marad, azonnal megjelenik.

Emocionális egyensúlyteremtő funkció.

Nem magatartászavar, nem kóros viselkedésmód.

Amikor két éves kor után is jelen van:

- ✓ általában lefekvéskor
- ✓ szélsőséges helyzetekben
- ✓ erős szorongás (iskolai kudarcok, szülők közötti diszharmónia)

Nem akadályoz az egészséges életvitelben.

Fogászati következményei nem bizonyíthatóak.

Leszoktatás:

ujjszopás – undort keltő, vagy csípős anyag

cumi – egyszerűen „elveszik”

Kortárs csoport hatása.

2. Önringatás

Szándékos(!) – sztereotip, rendszeresen ismételt gyermeki mozgások (fej lengetése vagy ütögetése, karok szárnyszerű csapkodása, önringatás stb...)

Önringatás – kezeire és térdeire nehezedve, hosszan, folyamatosan ringatja a testét.

Az első évben gyakori – **örömszerzés, ingerszegény, izolációs helyzetben elviselhetővé teszi az ébrenlétet** - (egy hónaposan kezdődik, hat hónaposan a leggyakoribb, utána csökken – ekkor még nem rendellenes vagy kóros.

... **ha megmarad:** sztereotipiák hiánya, mentális zavarok (autizmus, értelmi fogyatékoság) tünetei

A gyermek és szociális környezete között túl nagy a távolság, izoláció (külső okok, vagy kóros visszahúzódás – belső ok) **ekkor is örömszerzés...**

Külső ok – szerető, figyelmes környezet elvesztése – állami gondozás (jaktálás)

Belső ok – értelmi fogyatékoság, beszéd- és mozgásgátoltság

Ritkán egészséges gyermekeknél is megmarad – elalvás

(ha csak este fordul elő, és nincs a szülő-gyermek kapcsolatban semmi aggasztó, nem probléma)

3. Tic

A vázizomzat meghatározott – funkcionálisan összefüggő – izomcsoportjának gyors, ismétlődő, cél és szándék nélküli mozgása a test egy, vagy több részén.

Tudatosan bizonyos fokig befolyásolható - Erős akarat – hosszabb-rövidebb ideig elfojtható, de az erőfeszítés feszültségnövekedést okoz – később előtör a tünet.

A tünet rendszertelen időközben jelentkezik, intenzitása függ a feszültség erősségétől.

2 éves kor után, 15 éves kor előtt jelentkezik.

Előfordulási gyakoriság 10-15%. Fiú – lány arány 3:1

Okai:

- Elfojtott tudattalan konfliktusok – környezeti hatásokra fellépő rendellenesség
- Idegrendszeri sérülés

Típusai:

1. enyhe, átmeneti tic
2. krónikus tic
3. La Tourette-szindróma

1. enyhe, átmeneti tic

Leggyakoribb formája a szemhéj ticje.

Általában spontán gyógyul – nem szabad figyelmeztetni, mert a tünetek tudatosítása akadályozza a megszűnést.

2. krónikus tic

Változó intenzitással, de egy évnél hosszabb ideig fennmarad

3. La Tourette-szindróma

Általában a felsőtesten vagy a fejen – vokális tic társul hozzá.

Vokális tic – a szövegekörnyezethez nem tartozó, önkéntelen kiejtett hangsorok

- ✓ 60 %-ban **koprolália**, azaz trágárságok, obszcén kifejezések
- ✓ néha **echolália**, mások utolsó szavának megismétlése
- ✓ **palilália**, a saját utolsó szó ismétlése
- ✓ **echokinesis**, mások mozdulatainak utánzása

Kezelése:

Krónikus tic és La Tourette-szindróma esetén

- Pszichoterápia – a következményes tünetek, a szociális kapcsolatteremtésből kibontakozó „gátlásosság” megelőzése, vagy enyhítése
- Viselkedésterápia – pl.: „negatív gyakorlás” (operáns kondicionálás – naponta szándékos tickelés)
- Gyógyszeres terápia

Pszichoszomatikus zavarok

Test – lélek. A lélek sérülése a test betegségéhez vezethet.

„organikus neurózis” – az organizmus védekezik a szorongás ellen és bizonyos esetekben a konfliktus szomatikus kifejezéséhez vezet.

Orvostudomány kezdetben elutasította.

Stressz

Pszichoszomatikus tünetek kialakulásának feltételei

- kiváltó stressz
- „gyenge szerv”
- specifikus betegségekre hajlamosító személyiség